

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૨૧] ૮ એસસીઆર ૬૫૭

ભારતનું સંઘ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

મેથુ મેડા

(સિવિલ અપીલ નંબર ૬૨૩૮/૨૦૨૧)

ઓક્ટોબર ૦૬, ૨૦૨૧

[ન્યાયમૂર્તિશ્રી ઇન્દિરા બેનર્જી અને ન્યાયમૂર્તિશ્રી જે. કે. મહેશ્વરી]

સેવા કાયદો-નિમણૂક-ફોજદારી કેસમાંથી નિર્દોષ જાહેર-કેન્દ્રીય
ઔદ્યોગિક સુરક્ષા દળમાં કોન્સ્ટેબલના પદ માટે અરજી કરનાર -સામાવાળાની
---કામચલાઉ રીતે પસંદ કરાયેલ-તેની સામે ખંડણી માટે અપહરણના

ફોજદારી કેસને કારણે નિમણૂક માટે પાત્ર ન હોવાનું જણાયું, જોકે નિર્દોષ જાહેર કરાયો— આયોજીત કર્યું: જો કોઈ વ્યક્તિને શંકાનો લાભ આપીને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે, તો તેને નૈતિક અધઃપતન સાથે સંકળાયેલા ગુનાના આરોપમાંથી અથવા સાક્ષીઓ - ફરીગયેલ હોવાથી, વર્તમાન કેસની જેમ, તે આપમેળે તેને નોકરી માટે હકદાર બનાવશે નહીં, તે પણ શિસ્તબદ્ધ રીતમાં -માત્ર કથિત ગુનાઓની જાહેરાત અને સુનાવણીનું પરિણામ પૂરતું નથી-એમ્પ્લોયરને ઉમેદવારને નિમણૂક આપવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી-સિંગલ જજ તેમજ ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશો રદ કરવામાં -આવેલ.

શબ્દો અને અભિવ્યક્તિઓ- 'માનનીય નિર્દોષતા' -નો અર્થ-ચર્ચા.

અપીલને મંજૂરી આપતા, અદાલતે ઠેર-વેલ કે:

૧. ૧ 'માનનીય નિર્દોષતા', 'દોષમુક્તતા' અને 'સંપૂર્ણ નિર્દોષતા' એ અભિવ્યક્તિઓ ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા અથવા ભારતીય દંડ સંહિતા માટે અજાણ છે. તે ન્યાયિક ઘોષણાઓ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે. જો અદાલત દ્વારા ખોટી સૂચિતાર્થના તારણો સાથે હકીકતો અને રેકૉર્ડ પરના ભૌતિક પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને અથવા દોષ સાબિત થયો ન હોવાના તારણ પર નિર્દોષ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે, તો આરોપીના સ્પષ્ટીકરણને ન્યાયી તરીકે સ્વીકારીને તેને સન્માનજનક નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે. જો ફરિયાદી પક્ષ

અન્ય કારણોસર દોષિત સાબિત ન કરી શકે અને અદાલત દ્વારા 'સન્માનપૂર્વક' નિર્દોષ જાહેર ન થઈ શકે, તો તેને 'સન્માનજનક' સિવાય અન્ય ગણવામાં આવે અને કાર્યવાહી થઈ શકે છે. જ્યાં સુધી નિંયમોની જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી શંકાનો લાભ આપવાથી ઉમેદવારની પુનઃસ્થાપના આપમેળે નહીં થાય. [ફકરા ૧૧,૧૩ અને ૧૪] [૬૬૩-સી-ડી-; ૬૬૪-એ-બી, ડી-ઈ]

પોલીસ મહાનિરીક્ષક અને અન્ય વિરુદ્ધ સમુથિરમ
(૨૦૧૩) ૧ એસ. સી. સી. ૫૯૮:[૨૦૧૨] ૧૧ એસ.
સી. આર. ૧૭૪; આસામ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ
રાઘવ રાજગોપાલાચારી (૧૯૭૨) ૭ એસ. એલ. આર.
૪૪; આર. પી. કપૂર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા એ.
આઈ. આર. ૧૯૬૪ એસ. સી. ૭૮૭:[૧૯૬૪]
એસસીઆર ૪૩૧; ભારતીય રિઝર્વ બેંક વિરુદ્ધ ભોપાલ
સિંહ પંચાલ (૧૯૯૪) ૧ એસસીસી ૫૪૧:[૧૯૯૩]
૩ પૂરક. એસસીઆર ૫૮૬-તેના પર આધાર રાખ્યો
હતો.

૧. ૨ જો નિર્દોષ જાહેર કરવું સન્માનજનક ન હોય તો, ઉમેદવાર સરકારી સેવા માટે યોગ્ય નથી અને તેમને ટાળવા જોઈએ. સંબંધિત પરિબળો અને

ગુના- -નો પ્રકાર, તેની સંડોવણીની હદ, ભવિષ્યમાં આવી વ્યક્તિની સમાન પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થવાની વૃત્તિ, તપાસ સમિતિ દ્વારા વિચારણા માટે સંબંધિત પાસાઓ છે, જે આ તમામ મુદ્દાઓ નક્કી કરવા માટે સક્ષમ છે. વર્તમાન કેસમાં, - સામાવાળસામે આઈપીસીની કલમ ૩૪૭/૩૨૭ ૩૨૩/૫૦૬ (ભાગ-II) અને ૩૬૪એ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા. સેશન્સ ૪૪, ઝાબુઆ દ્વારા સુનાવણી પછી તેને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે વ્યક્તિનું અપહરણ કરવામાં આવ્યું હતું અને તેની પત્નીએ પણ - ફરિયાદીના કેસને ટેકો આપ્યો નથી. ફરિયાદી પક્ષ અનુસાર, ફરિયાદીને - સામાવાળા દ્વારા માર મારવામાં આવ્યો હતો અને આ હકીકતને ડૉક્ટરના પુરાવાથી સમર્થન મળ્યું હતું. તેથી, એવું લાગે છે કે સમિતિનો મત હતો કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં -સામાવાળાની નિર્દોષતાને 'માનનીય નિર્દોષતા' તરીકે ગણી શકાય નહીં અને ઉપરોક્ત નિર્દોષતાને શંકાનો લાભ આપીને ગણી શકાય. નોકરીદાતાને નોકરીમાં ઉમેદવારને સામેલ કરવાનો નિર્ણય લેતી વખતે સરકારી આદેશો/સૂચનાઓ/નિયમો અનુસાર ઉમેદવારની યોગ્યતાને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકાર છે. ઘોર/ગંભીર પ્રકૃતિના ગુનાઓના સંદર્ભમાં તકનિકી આધાર પર નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે, જે શંકા વગર મુક્ત કરેલ નથી, નોકરીદાતાને - પહેલાના ઉપલબ્ધ તમામ સંબંધિત તથ્યોને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકાર હોઈ શકે છે, અને કર્મચારીને ચાલુ રાખવા અંગે યોગ્ય નિર્ણય લઈ શકે છે. જો કર્મચારી દ્વારા પૂર્ણ થયેલી સુનાવણી અંગે સાચી જાહેરાત કરવામાં આવી હોય, તો પણ

નોકરીદાતાને પૂર્વજોને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકાર છે અને ઉમેદવારની નિમણૂક કરવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી. [ફકરા ૧૫,૧૬ અને ૧૮] [૬૬૪-જી-એચ; ૬૬૫-એ-સી; ૬૬૭-સી-ઈ]

નવી દિલ્હી અને અન્ય વિરુદ્ધ મેહર સિંહ (૨૦૧૩) ૭

એસસીસી ૬૮૫:[૨૦૧૩] ૧૩ એસસીઆર ૪૩૨;

કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ, ચંદીગઢ વહીવટીતંત્ર અને અન્ય

વિરુદ્ધ પ્રદીપ કુમાર અને અન્ય (૨૦૧૮) ૧ એસસીસી

૭૯૭:[૨૦૧૮] ૧ એસ. સી. આર. ૧૧૨-પર આધાર

રાખ્યો હતો.

૧. ૩ જે -સામાવાળા પોલીસ દળમાં જોડાવા માંગે છે તે અત્યંત પ્રામાણિક વ્યક્તિ હોવી જોઈએ અને દોષરહિત ચારિત્ર્ય અને મજબૂત નૈતીક મુલ્ય ધરાવતી હોવી જોઈએ. ગુનાહિત પૃષ્ઠભૂમિ ધરાવતી વ્યક્તિ આ શ્રેણીમાં યોગ્ય રહેશે નહીં. નોકરીદાતાને નિર્દોષ જાહેર કરવાના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લેવાનો અથવા જ્યાં સુધી તે સંપૂર્ણપણે નિર્દોષ જાહેર ન થાય ત્યાં સુધી નિર્ણય લેવાનો અધિકાર છે કારણ કે ગુનામાં - જીવ લેવાની સંભાવના પણ પોલીસ દળની શિસ્ત માટે ખતરો છે. તેથી, સ્થાયી આદેશો આ બાબતોમાં નિર્ણયો લેવાનું કામ તપાસ સમિતિને સોંપ્યું છે અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ ન હોય ત્યાં સુધી સમિતિનો

નિર્ણય અંતિમ રહેશે. જો કોઈ વ્યક્તિને શંકાનો લાભ આપીને, નૈતિક અધઃપતન સાથે સંકળાયેલા ગુનાના આરોપમાંથી અથવા સાક્ષીઓ પ્રતિકૂળ બન્યા હોવાના કારણે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે, તો તે આપમેળે તેને નોકરી માટે હકદાર બનાવશે નહીં, તે પણ શિસ્તબદ્ધ બળમાં. તપાસ સમિતિ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રોના સંદર્ભમાં નોકરીદાતાને તેની ઉમેદવારી પર વિચાર કરવાનો અધિકાર છે. કથિત ગુનાઓની માત્ર જાહેરાત અને સુનાવણીનું પરિણામ પૂરતું નથી. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં, નોકરીદાતાને ઉમેદવારને નિમણૂક આપવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી. હાઈકોર્ટની સિંગલ બેન્ચ અને ડિવિઝન બેન્ચ બંનેએ વિવાદિત આદેશોમાં ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લીધી નથી. હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ દ્વારા રિટ પિટિશનમાં અને ડિવિઝન બેન્ચે રિટ અપીલમાં પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશોને બાજુએ મૂકવામાં આવે છે. [ફકરા ૨૧-૨૩] [૬૬૯-એફ-૭; ૬૭૦-એ-સી]

અવતાર સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય
(૨૦૧૬) ૮ એસસીસી ૪૭૧:[૨૦૧૬] ૭ એસસીઆર
૪૪૫; પોલીસ કમિશનર વિરુદ્ધ રાજ કુમાર ૨૦૨૧ (૯) સ્કેલ
૭૧૩-પર આધાર રાખ્યો હતો.

પોલીસ કમિશનર, મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ
અભિજીત સિંહ પવાર (૨૦૧૮) ૧૮ એસ. સી. સી. ૭૩૩:

[૨૦૧૮] ૧૩ એસ. સી. આર ૧૧૩૩; રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ લવ કુશ મીના ૨૦૨૧ (૪) સ્કેલ ૬૩૪; રાહુલ યાદવ વિરુદ્ધ સી. આઈ. એસ. એફ અને બીજું:૧૭૮ (૨૦૧૧) ડી. એલ. ટી. ૨૬૩; પત્રા મહેતા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એમ. પી. (૨૦૦૨) ૪ એમ. પી. એચ. ટી. ૨૨૬; રોબર્ટ સ્ટુઅર્ટ વોયોપ વિરુદ્ધ સમ્રાટ (૧૯૩૪) ૬૧ આઈ. એલ. આર. કલકત્તા ૧૬૮-નો ઉલ્લેખ.

કેસ કાયદો સંદર્ભ

[૨૦૧૨] ૧૧ એસસીઆર ૧૭૪	પર આધાર રાખે છે	પેરા ૭
[૨૦૧૬] ૭ એસસીઆર ૪૪૫	પર આધાર રાખે છે	પેરા ૮
[૨૦૧૩] ૧૩ એસસીઆર ૪૩૨	પર આધાર રાખે છે	પેરા ૮
[૨૦૧૮] ૧૩ એસસીઆર ૧૧૩૩	ઉલ્લેખ કર્યો છે	પેરા ૮
[૧૯૬૪] એસસીઆર ૪૩૧	પર આધાર રાખે છે	પેરા ૧૨
[૧૯૯૩] ૩ પૂરક. એસસીઆર ૫૮૬	પર આધાર રાખે છે	પેરા ૧૪
[૨૦૧૮] ૧ એસસીઆર ૧૧૨	પર આધાર રાખે છે	પેરા ૧૫

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર ૬૨૩૮/૨૦૨૧

રીટ અપીલ નંબર ૧૦૯૦/૨૦૧૩ માં ઈન્ડોર ખાતેની મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ૨૦/૧૨/૨૦૧૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સુશ્રી માધવી દીવાન, એ. એસ. જી. , સુશ્રી વી. મોહના, વરિષ્ઠ વકીલ, પાર્થિવ ગોસ્વામી, આયુષ પુરી, નચિકેતા જોશી, બી. કૃષ્ણ પ્રસાદ, અપીલકર્તાઓ માટે વકીલો.

અવિનાશ શર્મા, –સામાવાળાના વકીલ.

અદાલતનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયમૂર્તિશ્રી જે. કે. મહેશ્વરી.

૧. પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

૨. ૨૦/૧૨/૨૦૧૩ પર રિટ અપીલ નંબર ૧૦૯૦/૨૦૧૩ માં પસાર કરાયેલા આદેશની માન્યતા પર સવાલ ઉઠાવતા, રિટ પિટિશન નંબર ૩૮૯૭/૨૦૧૩ માં ૨૭/૦૯/૨૦૧૩ પર પસાર કરાયેલા વિદ્વાન સિંગલ જજના આદેશને સમર્થન આપતા, આ અપીલને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે.

૩. વર્તમાન કેસમાં બહાર આવેલી હકીકતો એ છે કે –સામાવાળા ખંડણી માંગવા માટે નીલેશના અપહરણના ગુનામાં સામેલ હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું. તેની સામે ૨૨/૦૮/૨૦૦૯ પર એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી હતી. તપાસ પછી ચલણ દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, અને તેની સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪૭/૩૨૭/૩૨૩ ૫૦૬ (ભાગ-II) અને ૩૬૪એ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા આરોપ માટે સેશન્સ કેસ સીરીયલ ૧/૨૦૧૦ માં સેશન્સ કોર્ટ, ઝાબુઆ, મધ્ય પ્રદેશ સમક્ષ કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો. સેશન્સ કોર્ટે તેને ઉપરોક્ત આરોપમાંથી મુક્ત કર્યો હતો કારણ કે ફરિયાદી, જેનું અપહરણ કરવામાં આવ્યું હતું, તે કોર્ટમાં –ફરી ગયેલ જાહેર થયેલ હતો. ત્યારબાદ, –સામાવાળાએ એ કેન્દ્રીય ઔદ્યોગિક સુરક્ષા દળ (ટૂંકમાં "સીઆઈએસએફ") માં કોન્સ્ટેબલના પદ માટે અરજી કરી અને કર્મચારી પસંદગી આયોગ (ટૂંકમાં "એસએસસી") દ્વારા પસંદગી પામ્યો. કોન્સ્ટેબલ/જી. ડી. ના પદ પર કામચલાઉ પસંદગી માટે નિમણૂકની દરખાસ્ત – સામાવાળને ૩૦/૦૩/૨૦૧૨ પર જારી કરવામાં આવી હતી, જે કરાર ફોર્મમાં આપવામાં આવેલી શરતોને આધિન છે. પ્રતિવાદીએ સ્થાનિક સ્ટેશન હાઉસ અધિકારી પાસેથી – પ્રમાણીકતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર, પાત્ર અને પૂર્વ પ્રમાણપત્ર સહિતના દસ્તાવેજો રજૂ કરવા જરૂરી હતા. – સામાવાળાએ, પ્રમાણપત્ર ફોર્મ રજૂ કરતી વખતે, ઉપરોક્ત ફોજદારી કેસની

નોંધણી અને સક્ષમ અદાલત દ્વારા સુનાવણીમાં આરોપોમાંથી નિર્દોષ જાહેર કરવાનો ઉદ્દેશ કર્યો હતો.

જ.નિમણૂકની દરખાસ્ત શરતી હોવાથી, સી. આઇ. એસ. એફ પરિપત્ર નંબર ઇ-ઇજી૭૦૨૩/ટી. આર. જી. સેક. / એ. ડી. એમ. -I / સર્ક્યુલર્સ ૨૦૧૦-૧૧૫૭ તારીખ ૩૧/૦૩/૨૦૧૦ ના સંદર્ભમાં. તેને તાલીમમાં જોડાવાની મંજૂરી નહોતી. ગૃહ મંત્રાલયે પત્ર નંબર I-૪૫૦૨૦/૬/૨૦૧૦— શાખામાંથી ઉપયોગ કર્યો હતો. II એ ઉમેદવારોના કેસોની વિચારણા માટે ૦૧/૦૨/૨૦૧૨ પર માર્ગદર્શિકા જારી કરી હતી જેમની સામે ફોજદારી કેસ નોંધવામાં આવ્યા હતા અથવા અદાલતો દ્વારા સુનાવણી કરવામાં આવી હતી.

પ. ઉપરોક્ત માર્ગદર્શિકાને આગળ ધપાવતા, - સામાવાળાનો કેસ સીઆઇએસએફના એઆઇજી (એલ. એન્ડ આર.), સી.આઇ.એસ.એફ. મુખ્યાલય, નવી દિલ્હી દ્વારા આઇજી/ટીએસ, નેશનલ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ સિક્યુરિટી એકેડેમી (ટીએસ), હૈદરાબાદને પત્ર ક્રમાંક એફ ૩૭૦૨૩/સીઆઇએસએફ/આર.ટી.સી.(ડી)/ટીઆરજી/સીબીજી/૨૦૧૨/૨૬૫૬ તારીખ ૦૪/૦૫/૨૦૧૨ દ્વારા માહિતી માટે મોકલવામાં આવ્યો હતો. સ્થાયી તપાસ સમિતિએ ૨૭/૦૭/૨૦૧૨ - ના રોજ બેઠક યોજી હતી અને - સામાવાળા સહિત ૮૯ ઉમેદવારોના કેસની તપાસ કરી હતી અને

૧૫/૧૦/૨૦૧૨ – ના રોજ આદેશ પસાર કર્યો હતો કે – સામાવાળા નિમણૂક માટે પાત્ર નથી.

૬. ઉપરોક્ત કાર્યવાહીના પગલા પર સવાલ ઉઠાવતા અને કરવામાં આવેલ કાર્યવાહીથી રાહત માટે, મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ, ઇન્ડોર બેન્ચ સમક્ષ રિટ પિટિશન નંબર ૩૮૯૭/૨૦૧૩ દાખલ કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે, ૨૭/૦૯/૨૦૧૩ ના આદેશ દ્વારા, રિટ પિટિશનને –મંજૂર કરવામાં આવી હતી જેમાં પ્રતિવાદીઓને ૨૧/૧૦/૨૦૧૩ થી શરૂ થતી તાલીમ પર –સામાવાળાને – ત્યાં મોકલવાનો આદેશ જારી કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. અદાલતે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તે વરિષ્ઠતા, પગારની કલ્પનાત્મક નિર્ધારણ વગેરે સહિત તમામ પરિણામી લાભો માટે હકદાર રહેશે પરંતુ પાછળના વેતનને નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા. આ આદેશને રિટ અપીલ દાખલ કરીને ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ દાખલ કરવામાં – – આવી હતી પરંતુ તેને પણ –રદ કરવામાં આવી હતી, જેના કારણે વિભાગ દ્વારા હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૭. વિદ્વાન સિંગલ જજ અને ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ– ને – પડકારવામાં આવ્યો છે, અન્ય બાબતોની સાથે, દલીલ કરે છે કે, જ્યાં સુધી – સામાવાળાને નૈતિક અધોગતિ સાથે સંકળાયેલા આરોપમાંથી

સન્માનપૂર્વક મુક્ત કરવામાં ન આવે અને સ્ક્રિનિંગ કમિટીનો નિર્ણય દુર્ભાવનાપૂર્ણ રીતે પસાર કરવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી આવા નિર્ણયમાં દખલગીરીની જરૂર નથી. રિલાયન્સને **પોલીસ મહાનિરીક્ષક અને અન્ય વિરુદ્ધ એસ. સમુથિરમ** (૨૦૧૩) ૧ એસ. સી. સી. ૫૯૮ માં આ અદાલતના નિર્ણય પર મૂકવામાં આવ્યું છે જેથી 'માનનીય નિર્દોષતા' નો અર્થ સ્પષ્ટ કરી શકાય.

૮. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે માત્ર પ્રમાણપત્ર સ્વરૂપમાં ફોજદારી કેસનો ખુલાસો કરવો પૂરતું નથી. ૦૧/૦૨/૨૦૧૨ ની નીતિ માર્ગદર્શિકા અનુસાર, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૨૭/૩૪૭/૩૬૪ એ હેઠળના ગુનાઓ સહિત ઘોર ગુનાઓમાં – સામાવાળાની સંડોવણીને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યાં સુધી તેને સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે નિમણૂક માટે હકદાર રહેશે નહીં. તેમ છતાં, ભરતી બોર્ડના અધ્યક્ષ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા ૩૦/૦૩/૨૦૧૨ ના પત્ર દ્વારા –સામાવાળાની કામચલાઉ પસંદગી કરવામાં આવી છે, પરંતુ સાક્ષીઓ – ફરી ગયેલ જાહેર થઈ ગયા હોવાથી શંકાનો લાભ આપીને માત્ર નિર્દોષ જાહેર કરવાથી ઉમેદવાર નિમણૂક માટે યોગ્ય –બને નહીં. મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશો **અવતાર સિંહ વિરુદ્ધ ભારત સરકાર અને અન્યો** (૨૦૧૬) ૮ એસસીસી ૪૭૧, **પોલીસ કમિશનર, નવી દિલ્હી અને અન્ય વિરુદ્ધ મેહર સિંહ** (૨૦૧૩) ૭ એસસીસી ૬૮૫, **મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ અભિજીત સિંહ પવાર** (૨૦૧૮)

૧૮ એસસીસી ૭૩૩, રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ લવ કુશ મીના ૨૦૨૧ (૪) સ્કેલ ૬૩૪ અને પોલીસ કમિશનર વિરુદ્ધ રાજ કુમાર ૨૦૨૧ (૯) સ્કેલ ૭૧૩ના કેસમાં નિર્ધારિત કાયદાની વિરુદ્ધ છે. એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર થવું એ નિમણૂક માટે ઉમેદવારની યોગ્યતા માટે નિર્ણાયક નથી. આમ, જ્યાં સુધી -સામાવાળાને ફોજદારી કેસમાં સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, તે આપમેળે તેને આ પદ પર નિમણૂક માટે હકદાર બનાવશે નહીં.

૯. તેનાથી વિપરીત, - સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે સિંગલ જજ તેમજ મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે રાહુલ યાદવ વિરુદ્ધ સી. આઈ. એસ. એફ અને અન્ય ૧૭૮ (૨૦૧૧) ડી.એલ.ટી. ૨૬૩ના કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લીધો છે, જેમાં હાઈકોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે ગ્રામીણ વિસ્તારોમાંથી આવતા ઉમેદવારોની સ્થિતિ અને પૃષ્ઠભૂમિ વિચારણા માટે સુસંગત પરિબળો છે. માત્ર ફોજદારી કેસ નોંધાવવો અને ઉપરોક્ત આરોપોમાંથી નિર્દોષ જાહેર કરવો, તેને નિમણૂકમાંથી ગેરલાયક ઠેરવશે નહીં. ઉપરોક્ત ચુકાદા સામે દાખલ કરવામાં આવેલી વિશેષ રજા અરજી આ અદાલત દ્વારા ૦૫/૧૦/૨૦૧૨ પર ફગાવી દેવામાં આવી છે. 'નિર્દોષતા' ને વ્યાખ્યાયિત કરવાના મુદ્દા પર, પત્રા મહેતા વિરુદ્ધ એમ. પી. રાજ્ય (૨૦૦૨) ૪ એમ. પી. એચ. ટી. ૨૨૬ના ચુકાદાનો ભરોસો કરવામાં આવ્યો છે અને

વિનંતી કરવામાં આવી છે કે જો – સામાવાળાએ ગુનાહિત કેસ, સુનાવણી અને તેના પરિણામ સંબંધિત પ્રમાણ– ફોર્મમાં ભૌતિક હકીકત અને નિર્દિષ્ટ વિગતો છુપાવી ન હોય, તો –તેને આ પદ પર નિમણૂકથી વંચિત નહીં કરે, ખાસ કરીને જ્યારે બોમ્બે હાઈકોર્ટમાં, સમાન સ્થિત વ્યક્તિના કિસ્સામાં રમેશને તાલીમ પર મોકલવામાં આવ્યો હોય. એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલો વિવાદિત આદેશ કાયદાને અનુરૂપ છે. જોકે, **પત્તા મહેતા** (ઉપરોક્ત) નો ચુકાદો એ હકીકતો પર અલગ પડે છે કે સમાન સ્થિત વ્યક્તિને તાલીમ પર મોકલવામાં આવ્યો હતો.

૧૦. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલને લાંબા સમય સુધી સાંભળ્યા પછી, વર્તમાન અપીલમાં જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે જ્યારે તપાસ સમિતિ સામે દ્વેષનો કોઈ આરોપ ન હતો અને – સામાવાળાએ–લેખિતમાં અરજદારને ગંભીર આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે તપાસ સમિતિના સામાવાળાની ઉમેદવારીને નકારી કાઢવાના નિર્ણયમાં દખલ કરવી જોઈતી હતી, કારણ કે ફરિયાદી પક્ષના કેટલાક સાક્ષીઓ – ફરી ગયા હતા.

૧૧. –, આ પ્રશ્નનો વિચાર કરતાં જેમ દલીલ કરવામાં આવી છે તેમ 'નિર્દોષ' અભિવ્યક્તિનો અર્થ – સમજવો જરૂરી છે. 'માનનીય નિર્દોષતા', 'દોષમુક્તતા' અને 'સંપૂર્ણ નિર્દોષતા' એ અભિવ્યક્તિઓ ફોજદારી કાર્યવાહી

સંહિતા અથવા ભારતીય દંડ સંહિતા માટે અજાણ છે. તે ન્યાયિક ઘોષણાઓ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે. **આસામ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ રાઘવ રાજગોપાલાચારી**, (૧૯૭૨) ૭ એસ. એલ. આર. જજના કિસ્સામાં, જો કર્મચારીને બરતરફ કરવામાં ન આવે તો સંપૂર્ણ પગાર અને ભથ્થાના હક માટે આસામ ફંડામેન્ટ રૂલ્સ (એફ. આર.) ૫૪ (એ) ના સંદર્ભમાં 'સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર' શબ્દની અસરને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી છે. અદાલતે (૧૯૩૪) ૬૧ આઈ. એલ. આર. કલકત્તા ૧૬૮માં નોંધાયેલા **રોબર્ટ સ્ટ્યુઅર્ટ વૉકોપ વર્સેસ એમ્પરરના** ચુકાદાનો સંદર્ભ 'સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર' અભિવ્યક્તિના સંદર્ભમાં આપ્યો છે, જસ્ટિસ લોર્ડ વિલિયમ્સ. આ રીતે અવલોકન કર્યું:

“"સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ" એ શબ્દપ્રયોગ ન્યાયની અદાલતો માટે – અજાણ છે. દેખીતી રીતે તે કોર્ટ માર્શલ અને અન્ય – પ્રકારના ન્યાયિક ટ્રિબ્યુનલોમાં ઉપયોગમાં લેવાતા હુકમનું એક સ્વરૂપ છે. અમે અમારા ચુકાદામાં કહ્યું હતું કે અમે અપીલકર્તા દ્વારા આપવામાં આવેલા સ્પષ્ટીકરણને સ્વીકાર્યું છે અને માનીએ છીએ કે તે સરકારી અધિકારીઓ અને મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા સ્વીકારવું જોઈએ. –વધુમાં અમે નક્કી કર્યું કે અપીલકર્તાએ આરોપમાં ઉલ્લેખિત નાણાંની ગેરરીતિ કરી નથી. આમ એ સ્પષ્ટ છે કે અમારા ચુકાદાની અસર એ હતી કે અપીલકર્તાને શક્ય હોય તેટલો સંપૂર્ણ અને

સંપૂર્ણ રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો. સંભવતઃ, આ સરકારી સત્તાવાળાઓ જેને "સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર" કરે છે તેની સમકક્ષ છે. "

૧૨. આર. પી. કપૂર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા એ. આઈ. આર. ૧૯૬૪ એસ. સી. ૭૮૭ના કેસમાં, ન્યાયમૂર્તિ વાંચુ દ્વારા તેનું નિરીક્ષણ અને ચુકાદો આ રીતે આપવામાં આવ્યો છે:

"નિર્દોષ જાહેર થવાના કિસ્સામાં પણ, જ્યાં નિર્દોષ જાહેર કરવાનો નિર્ણય સન્માનજનક સિવાયન – હોય ત્યાં કાર્યવાહી થઈ શકે છે. "

૧૩. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, જો અદાલત દ્વારા ખોટી સૂચિતાર્થના તારણો સાથે હકીકતો અને રેકૉર્ડ પરના ભૌતિક પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને અથવા દોષ સાબિત થયો ન હોવાના તારણ પર નિર્દોષ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે, તો આરોપીના સ્પષ્ટીકરણને ન્યાયીક તરીકે સ્વીકારીને તેને સન્માનજનક નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો ફરિયાદી પક્ષ અન્ય કારણોસર દોષિત સાબિત ન કરી શકે અને અદાલત દ્વારા 'સન્માનપૂર્વક' નિર્દોષ જાહેર ન થઈ શકે, તો તેને 'સન્માનજનક' સિવાય – નિર્દોષ જાહેર થયેલ ગણાશે નહીં અને કાર્યવાહી થઈ શકે છે.

૧૪.ભારતીય રિઝર્વ બેંક વિરુદ્ધ ભોપાલ સિંહ પંચાલ (૧૯૯૪) ૧ એસ. સી. સી. ૫૪૧, આર. પી. કપૂર (સુપ્રા), રાઘવ રાજગોપાલાચારી (સુપ્રા) ના ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી એસ. સમુથિરમ (સુપ્રા) ના કેસમાં 'માનનીય નિર્દોષતા' શબ્દને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો છે; આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે ફોજદારી અદાલત દ્વારા વ્યક્તિને દોષિત ઠેરવવા અને શિસ્તની કાર્યવાહી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી તપાસ માટે જરૂરી પુરાવાઓનું ધોરણ સંપૂર્ણપણે અલગ છે. ફોજદારી કેસમાં, જ્યાં સુધી વાજબી શંકાની બહાર સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી આરોપીનો દોષ સ્થાપિત કરવાની જવાબદારી ફરિયાદી પક્ષ પર હોય છે. જો ફરિયાદી પક્ષ નિર્ણાયક સાક્ષીઓની તપાસ કરવા માટે – નિષ્ફળ ગયો હોય અથવા સાક્ષીઓ – ફરી ગયેલ જાહેર થઈ ગયા હોય, તો આવી નિર્દોષતા શંકાનો લાભ આપવાના કાર્યક્ષેત્રમાં આવશે અને આરોપીઓને ફોજદારી અદાલત દ્વારા સન્માનપૂર્વક નિર્દોષ જાહેર કરી શકાય નહીં. જ્યારે, વિભાગીય કાર્યવાહીના કિસ્સામાં, અપરાધ પ્રબળતા અને સંભાવનાઓના આધારે સાબિત થઈ શકે છે, ત્યારે – જોવા મળે છે કે શંકાનો લાભ આપીને નિર્દોષ જાહેર થવાથી જ્યાં સુધી નિયમો – માં જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી ઉમેદવારની પુનઃસ્થાપના થશે નહીં.

૧૫. તાજેતરમાં, કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ, ચંદીગઢ વહીવટીતંત્ર અને અન્યો વિરુદ્ધ પ્રદીપ કુમાર અને અન્ય (૨૦૧૮) ૧ એસ. સી. સી. ૭૯૭ની આ

અદાલતે **એસ. સમુથિરમ (સુપ્રા)** ના ચુકાદાને આધારે જણાવ્યું હતું કે ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર થવું એ સંબંધિત પદ પર ઉમેદવારોની યોગ્યતાની નિર્ણાયક નથી. – વધુમાં જોવાનું કે, કોઈ વ્યક્તિને નિર્દોષ જાહેર કરવા અથવા મુક્ત કરવા માટે હંમેશા એવું અનુમાન કરી શકાતું નથી કે તે ખોટી રીતે સામેલ હતો અથવા તેની કોઈ ગુનાહિત ઇતિહાસ ન હતો. **મેહર સિંહ (ઉપરોક્ત)** માં આ મુદ્દાને વધુ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો છે, જેમાં મુખ્ય સાક્ષીઓની –તપાસ ન થવાના કારણે –સન્માનપૂર્વક નિર્દોષતા સન્માનપૂર્વક નિર્દોષતા ગણાતી નથી , હકીકતમાં, તે શંકાનો લાભ આપીને – નિર્દોષતા ગણાય છે. કોર્ટે કહ્યું કે મુખ્ય વિચારણા માટે નિર્દોષતાનું સ્વરૂપ મુળભુત વિચારણા માટે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે –. જો નિર્દોષ જાહેર કરવું સન્માનજનક ન હોય તો, ઉમેદવાર સરકારી સેવા માટે યોગ્ય નથી અને તેમને ટાળવા જોઈએ. સંબંધિત પરિબળો અને ગુનાની પ્રકૃતિ, તેની સંડોવણીની હદ, ભવિષ્યમાં આવી વ્યક્તિની સમાન પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થવાની વૃત્તિ, તપાસ સમિતિ દ્વારા વિચારણા માટે સંબંધિત પાસાઓ છે, જે આ તમામ મુદ્દાઓ નક્કી કરવા માટે સક્ષમ છે.

૧૬. વર્તમાન કેસમાં, – સામાવાળા સામે કલમ ૩૪૭/૩૨૭/૩૨૩ ૫૦૬ (ભાગ-II) અને ૩૬૪એ આઈ. પી. સી. હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા. સેશન્સ જજ, ઝાબુઆ દ્વારા ૧૯/૦૩/૨૦૧૦ તારીખના ચુકાદા દ્વારા સુનાવણી પછી તેને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો

કારણ કે વ્યક્તિએ નિલેશનું અપહરણ કર્યું હતું અને તેની પત્નીએ પણ – સરકારપક્ષના કેસને – સમર્થન આપેલ ન હતું. –. ફરિયાદી પક્ષ અનુસાર, ફરિયાદીને – સામાવાળાદ્વારા માર મારવામાં આવ્યો હતો અને આ હકીકતને ડૉક્ટરના પુરાવાથી સમર્થન મળ્યું હતું. તેથી, એવું લાગે છે કે સમિતિનો મત હતો કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં –સામાવાળાની નિર્દોષતાને 'માનનીય નિર્દોષતા' તરીકે ગણી શકાય નહીં અને ઉપરોક્ત નિર્દોષતાને શંકાનો લાભ આપીને ગણી શકાય.

૧૭. **અવતાર સિંહ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાના, નિમણૂકો પર ફોજદારી કેસને છુપાવવા વગેરેની અસર અને પરિણામ અંગેના કાયદાનું સમાધાન કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં આ અદાલતની ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે આ રીતે નિર્ણય આપ્યો છે:

“૩૮.અમે વિવિધ – ચુકાદાઓની નોંધ લીધી છે અને શક્ય હોય ત્યાં સુધી તેમને સમજાવવા અને – સમન્વીત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે અમારા નિષ્કર્ષનો સારાંશ – નીચે મુજબ આપીએ છીએ:

“ ૩૮.૧ ઉમેદવાર દ્વારા નોકરીદાતાને દોષિત ઠેરવવા, નિર્દોષ જાહેર કરવા અથવા ધરપકડ કરવા અથવા ફોજદારી કેસ પેન્ડન્સી અંગે આપવામાં આવેલી માહિતી, પછી ભલે તે સેવામાં દાખલ થાય તે પહેલાં અથવા પછી સાચી હોવી જોઈએ અને જરૂરી માહિતીનો કોઈ દમન અથવા ખોટો ઉલ્લેખ હોવો જોઈએ નહીં.

૩૮.૨. ખોટી માહિતી આપવા બદલ સેવાઓ સમાપ્ત કરવાનો અથવા ઉમેદવારી રદ કરવાનો આદેશ પસાર કરતી વખતે, નોકરીદાતા – કેસના વિશેષ સંજોગો, જો કોઈ હોય તો તેની નોંધ લઈ શકે છે.

૩૮.૩. નોકરીદાતા નિર્ણય લેતી વખતે કર્મચારીને લાગુ પડતા સરકારી આદેશો/સૂચનાઓ/નિયમોને ધ્યાનમાં લેશે.

૩૮.૪. જો કોઈ ફોજદારી કેસમાં સંડોવણીની દમન અથવા – માહિતી છુપાવવામાં આવી અથવા ખોટી માહિતી આપવામાં આવી હોય, જ્યાં અરજી/ચકાસણી ફોર્મ ભરતા પહેલા દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હોય અથવા નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય અને આવી હકીકત પછીથી નોકરીદાતાની જાણમાં આવે, તો કેસ માટે યોગ્ય નીચેનામાંથી કોઈપણ – કાર્યવાહી થઈ શકે છે:

૩૮.૪.૧. – જો કેસ નાનો હોય જેમાં દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હોય, જેમ કે નાની ઉંમરે નારા લગાવવા અથવા નાના ગુના માટે સજા થઈ હોય અને જે જાહેર કરવામાં આવે તો તે હોદ્દો માટે અયોગ્ય ન હોત, નોકરીદાતા તેની વિવેકબુદ્ધિથી, ભૂલને માફ કરીને હકીકત અથવા ખોટી માહિતીના – ભૂલને માફ કરીને અવગણના કરી શકે છે.

૩૮.૪.૨ –જો ગુન્હો ગંભીર હોય તેવા કિસ્સામાં દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે નોકરીદાતા ઉમેદવારની ઉમેદવારી રદ કરી શકે છે અથવા કર્મચારીની સેવાઓ સમાપ્ત કરી શકે છે.

૩૮.૪.૩ જો નૈતિક અધઃપતન અથવા ઘોર/ગંભીર પ્રકૃતિના ગુના સાથે સંકળાયેલા કેસમાં તકનીકી આધાર પર નિર્દોષતા પહેલેથી જ નોંધવામાં આવી હોય અને તે નિર્દોષ મુક્તિનો – કેસ ન હોય, અથવા વાજબી શંકાનો લાભ આપવામાં આવ્યો હોય, તો – ઉપલબ્ધ તમામ સંબંધિત તથ્યોને ધ્યાનમાં લઈ શકે છે, અને કર્મચારીને ચાલુ રાખવા અંગે યોગ્ય નિર્ણય લઈ શકે છે.

૩૮.૫. એવા કિસ્સામાં કે જ્યાં કર્મચારીએ નિષ્કર્ષ પર પહોંચેલા ફોજદારી કેસની સચ્ચાઈપૂર્વક ઘોષણા કરી હોય, નોકરીદાતાને હજુ

પણ પુર્વગામીને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકાર છે, અને ઉમેદવારની નિમણૂક કરવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી.

૩૮.૬. જો સામાન્ય પ્રકારના ફોજદારી કેસની પેન્ડન્સી અંગે – ચારીત્ર્ય ચકાસણી ફોર્મમાં હકીકત સત્યતાથી જાહેર કરવામાં આવી હોય, તો એમ્પ્લોયર, કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, તેના વિવેકબુદ્ધિથી આવા કેસના નિર્ણયને આધિન ઉમેદવારની નિમણૂક કરી શકે છે.

૩૮.૭. – ધણા બાકી કેસોના સંદર્ભમાં હકીકતને ઇરાદાપૂર્વક – છુપાવવાના કિસ્સામાં આવી ખોટી માહિતી પોતે જ – જાહેર કરશે અને નોકરીદાતા જ વ્યક્તિની નિમણૂક તરીકે ઉમેદવારી રદ કરવા અથવા સેવાઓ સમાપ્ત કરવા માટે યોગ્ય આદેશ પસાર કરી શકે છે, જેમની સામે – ધણા બધા ફોજદારી કેસ બાકી હતા.

૩૮.૮. જો ફોજદારી કેસ બાકી હતો પરંતુ ફોર્મ ભરતી વખતે ઉમેદવારને તેની જાણ ન હતી, તો પણ તેની પ્રતિકૂળ અસર થઈ શકે છે અને નિમણૂક અધિકારી ગુનાની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લીધા પછી નિર્ણય લેશે.

૩૮.૯. જો કર્મચારીની સેવામાં –નિમણૂક થાય છે, તો દમન અથવા ચકાસણી ફોર્મમાં ખોટી માહિતી સબમિટ કરવાના આધારે

–ફરજ મુક્ત કરવા અથવા બરતરફીનો આદેશ પસાર કરતા પહેલા
–ખાતાકીય તપાસ કરવી જરૂરી રહેશે.

૩૮.૧૦. – છુપાવેલી અથવા ખોટી માહિતી નક્કી કરવા માટે પ્રમાણપત્ર/ચકાસણી ફોર્મ ચોક્કસ હોવું જોઈએ, અસ્પષ્ટ નહીં. માત્ર એવી માહિતી જાહેર કરવી પડશે જેનો ખાસ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી હતો. જો પૂછવામાં ન આવતી પરંતુ સંબંધિત માહિતી નોકરીદાતાના જ્ઞાનમાં આવે તો તંદુરસ્તીના પ્રશ્નને સંબોધતી વખતે તેને ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ રીતે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે. જો કે, આવા કિસ્સાઓમાં – છુપાવેલી હકીકતના આધારે કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી અથવા ૫ એવી હકીકતની ખોટી માહિતી રજૂ કરી શકાતી નથી કે જેની માંગ પણ કરવામાં આવી ન હતી.

૩૮.૧૧. કોઈ વ્યક્તિને સપ્રેસિયો વેરી અથવા સજેશિયો ફાલ્સી માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે તે પહેલાં, હકીકતનું જ્ઞાન તેને આભારી હોવું જોઈએ. ”

૧૮. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, પેરા ૩૮.૩,૩૮.૪ . ૩ અને ૩૮.૫ એ સ્પષ્ટ છે કે નોકરીદાતાને નોકરીમાં ઉમેદવારને સામેલ કરવાનો નિર્ણય લેતી વખતે સરકારી

આદેશો/સૂચનાઓ/નિયમો અનુસાર ઉમેદવારની યોગ્યતાને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકાર છે. ઘોર/ગંભીર બેદરકારી ગુનાઓના સંદર્ભમાં તકનિકી આધાર પર નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે, જે નિર્દોષ મુક્ત નથી, નોકરીદાતાને – પુર્વગામી તરીકે ઉપલબ્ધ તમામ સંબંધિત તથ્યોને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકાર હોઈ શકે છે, અને કર્મચારીને ચાલુ રાખવા અંગે યોગ્ય નિર્ણય લઈ શકે છે. જો કર્મચારી દ્વારા પૂર્ણ થયેલી સુનાવણી અંગે સાચી જાહેરાત કરવામાં આવી હોય, તો પણ નોકરીદાતાને – પુર્વગામી હકીકતોને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકાર છે અને ઉમેદવારની નિમણૂક કરવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી.

૧૯. જો આપણે વર્તમાન કેસની હકીકતો પર ધ્યાન આપીએ, તો ગૃહ વિભાગની તારીખ ૧/૦૨/૨૦૧૨ ની સૂચનાઓ, જે પસંદગી અને નિમણૂક સમયે પ્રચલિત હતી તે સ્પષ્ટ કરે છે કે આવા ઉમેદવારને ભરતી માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે નહીં. તાલીમ ક્ષેત્રની કચેરી, રાષ્ટ્રીય ઔદ્યોગિક સુરક્ષા અકાદમી, કેન્દ્રીય ઔદ્યોગિક સુરક્ષા દળ (ગૃહ મંત્રાલય) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્ર નંબર ૨/૨૦૧૦ તારીખ ૩૧/૦૩/૨૦૧૦ માં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે કે જો કોઈ ઉમેદવાર કોઈ ફોજદારી કેસમાં સામેલ હોય, પછી ભલે તે અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હોય અથવા બાકી હોય, તો ઉમેદવારને મુખ્ય મથકની વધુ સૂચનાઓ વિના જોડાવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. મુખ્ય મથક પાસેથી સૂચનાઓ માંગ્યા પછી, સ્થાયી સમિતિએ ૧૫/૧૦/૨૦૧૨ –મુજબ

નિર્ણય લીધો છે કે શંકાનો લાભ આપતા નિર્દોષ જાહેર થવાને કારણે, – સામાવાળા –લેખિત અરજદારને સી. આઈ. એસ. એફમાં નિમણૂક માટે પાત્ર માનવામાં આવ્યો ન હતો.

૨૦. ઉપરોક્ત હકીકતમાં, **મેહર સિંહ (ઉપરોક્ત)** ના ચુકાદા પરથી, પરિચ્છેદ ૨૩,૩૪,૩૫ માં વધુ માર્ગદર્શન લઈ શકાય છે, આ અદાલતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે:

૨૩. – ધારાધોરણું કાળજીપૂર્વક અવલોકન આપણને એ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય છે કે તપાસ સમિતિ નૈતિક અધઃપતનના ગંભીર કેસોમાં સામેલ વ્યક્તિઓને પોલીસ દળમાંથી બહાર રાખવા– હકદાર રહેશે, પછી ભલે તેઓ નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે અથવા મુક્ત કરવામાં આવે, જો તેમને લાગે કે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે અથવા મુક્ત કરવામાં આવે તો તે તકનિકી આધારો પર છે અથવા સન્માનજનક નથી. તપાસ સમિતિ ઉમેદવારની ઉમેદવારી રદ કરવા–ની સત્તા તેના અધિકારોની અંદર હશે જો તેને લાગે કે નિર્દોષતા કાર્યવાહીના કેસના સંચાલનમાં કોઈ ગંભીર ખામી પર આધારિત છે અથવા ભૌતિક સાક્ષીઓના પ્રતિકૂળ વલણનું પરિણામ છે. તપાસ સમિતિના અનુભવી અધિકારીઓ જ

એ નક્કી કરી શકશે કે જો નિમણૂક કરવામાં આવે તો વધુ તાકાત અને ઉત્સાહ સાથે, નિર્દોષ જાહેર કરાયેલા અથવા આરોપ મુક્ત -કરવામાં આવેલા ઉમેદવાર ભવિષ્યમાં આવી પ્રવૃત્તિઓ તરફ પાછા ફરશે કે કેમ. તપાસ સમિતિએ ગુનામાં આવી વ્યક્તિની સંડોવણીની પ્રકૃતિ અને હદ અને તેને જાળવી રાખવાને બદલે કાયદો અને વ્યવસ્થાની સ્થિતિને બગડવાનું કારણ બનવાની તેની વૃત્તિ પર વિચાર કરવો પડશે. અમારા મતે, દિલ્હી પોલીસ દ્વારા ઘડવામાં આવેલી આ નીતિ આ અદાલતની કોઈપણ દખલગીરીને લાયક નથી કારણ કે તેનો ઉદ્દેશ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો હોવાનું જણાય છે કે માત્ર દોષરહિત ચરિત્ર ધરાવતી વ્યક્તિઓ જ પોલીસ દળમાં પ્રવેશ કરે.

૩૪.- સામાવાળાઓ એ હકીકતથી લાભ મેળવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે કે તેમની અરજી અને/અથવા પ્રમાણીકરણ ફોર્મમાં તેઓએ ફોજદારી કેસમાં તેમની સંડોવણી જાહેર કરી છે. આ હકીકત તેમના કેસમાં કેવી રીતે - વધુ સારી રીતે કરે છે તે આપણે - જાણતા નથી. અરજી/પ્રમાણપત્ર ફોર્મમાં આ હકીકતો જાહેર કરવી એ એક આવશ્યક જરૂરિયાત છે. ઉમેદવાર પાસેથી આ હકીકતો પ્રામાણિકપણે જણાવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે. પ્રામાણિકતા અને - ઈમાનદારી એ પોલીસ દળની આંતરિક

જરૂરિયાતો છે. તેથી, ઉત્તરદાતાઓએ આ ખુલાસાને કારણે કોઈ વખાણ મેળવવા માટે સારા કામોની- અપેક્ષા ન રાખવી જોઈએ. આ ઉપરાંત, - મહત્વના મુદ્દા સાથે આનો કોઈ સંબંધ નથી. - આ હકીકત પુનરાવર્તન કરે છે કે જેની સામે ફોજદારી કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો અને જેને પાછળથી નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો અથવા મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો તે વ્યક્તિની પોલીસ દળમાં કોઈ પદ પર નિમણૂક થવી જોઈએ કે કેમ તે નક્કી કરતી વખતે, ગુનાની ગંભીરતા, તેની સંડોવણીની હદ, સાક્ષીઓ - ફરી ગયા હોવાથી અથવા કાર્યવાહીમાં કોઈ ગંભીર ખામીને કારણે શંકાનો લાભ આપીને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો કે કેમ અને ભવિષ્યમાં આવી વ્યક્તિની સમાન પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થવાની વૃત્તિ એ સુસંગત છે. અમારા મતે આ નિર્ણય માત્ર દિલ્લી પોલીસ દ્વારા તે હેતુ માટે બનાવવામાં આવેલી તપાસ સમિતિ દ્વારા જ લઈ શકાય છે. જો તપાસ સમિતિનો નિર્ણય દુર્ભાવનાપૂર્ણ ન હોય અથવા બાહ્ય વિચારણાઓ દ્વારા પ્રેરિત ન હોય, તો તેના પર સવાલ ઉઠાવી શકાય નહીં.

૩૫. પોલીસ દળ એક શિસ્તબદ્ધ દળ છે. સમાજમાં કાયદો અને વ્યવસ્થા અને જાહેર વ્યવસ્થા જાળવવાની મોટી જવાબદારી તેના ખભા પર છે. લોકો તેમાં ખૂબ જ - આત્મવિશ્વાસ રાખે છે. તે આ

વિશ્વાસને લાયક હોવો જોઈએ. પોલીસ દળમાં જોડાવા ઈચ્છતા ઉમેદવાર અત્યંત પ્રમાણિક વ્યક્તિ હોવા જોઈએ. તેની પાસે દોષરહિત ચારિત્ર્ય અને પ્રામાણિકતા હોવી જોઈએ. ગુનાહિત – વ્યક્તીત્વ ધરાવતી વ્યક્તિ આ શ્રેણીમાં ફિટ નહીં થાય. જો તેને ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે અથવા મુક્ત કરવામાં આવે તો પણ, તે નિર્દોષ જાહેર કરવાના અથવા મુક્ત કરવાના આદેશની તપાસ કરવી પડશે કે શું તેને આ કેસમાં સંપૂર્ણ રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે કે કેમ કારણ કે ગુનામાં તેનો જીવ લેવાની શક્યતા પણ પોલીસ દળની શિસ્ત માટે ખતરો છે. તેથી સ્થાયી આદેશે આ બાબતોમાં નિર્ણય લેવાનું કામ સ્ક્રિનિંગ કમિટીને સોંપ્યું છે. જ્યાં સુધી તે દુર્ભાવનાપૂર્ણ ન હોય ત્યાં સુધી તપાસ સમિતિનો નિર્ણય અંતિમ તરીકે લેવો જોઈએ. તાજેતરના સમયમાં પોલીસ દળની છબીને કલંકિત કરવામાં આવી છે. પોલીસ કર્મચારીઓની સત્તાનો દુરુપયોગ કરીને ખોટી રીતે વર્તવાની ઘટનાઓ જાહેર છે અને ચિંતાનો વિષય છે. પોલીસ દળની પ્રતિષ્ઠાને ફટકો પડ્યો છે. આવી સ્થિતિમાં, અમે દિલ્હી પોલીસ દ્વારા બનાવવામાં આવેલી તપાસ સમિતિ જેવી વ્યવસ્થાના મહત્વ અને અસરકારકતાને ઓછી કરવા માંગતા નથી, જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે જે લોકો તેની

વિશ્વસનીયતામાં ઘટાડો કરે તેવી શક્યતા છે તેઓ પોલીસ દળમાં પ્રવેશ ન કરે. તે જ સમયે, તપાસ સમિતિએ તેનામાં વિશ્વાસના મહત્વ પ્રત્યે જાગૃત રહેવું જોઈએ અને તમામ ઉમેદવારોને સમાન હાથથી વર્તવું જોઈએ.

૨૧. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સ્પષ્ટ છે કે જે –સામાવાળા પોલીસ દળમાં જોડાવા માંગે છે તે અત્યંત પ્રમાણિક વ્યક્તિ હોવી જોઈએ અને દોષરહિત ચારિત્ર્ય અને પ્રામાણિકતા હોવી જોઈએ. ગુનાહિત – વ્યક્તિત્વ ધરાવતી વ્યક્તિ આ શ્રેણીમાં યોગ્ય રહેશે નહીં. નોકરીદાતાને નિર્દોષ જાહેર કરવાના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લેવાનો અથવા જ્યાં સુધી તે સંપૂર્ણપણે નિર્દોષ જાહેર ન થાય ત્યાં સુધી નિર્ણય લેવાનો અધિકાર છે કારણ કે ગુનામાં તેનો જીવ લેવાની સંભાવના પણ પોલીસ દળની શિસ્ત માટે ખતરો છે. તેથી, સ્થાયી આદેશો આ બાબતોમાં નિર્ણયો લેવાનું કામ તપાસ સમિતિને સોંપ્યું છે અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ ન હોય ત્યાં સુધી સમિતિનો નિર્ણય અંતિમ રહેશે. **પ્રદીપ કુમાર (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં, આ અદાલતે એ જ ઢ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે, જે **મેહર સિંહ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં પુનરાવર્તિત થયો છે. **રાજ કુમાર (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા ફરીથી આ જ ઢ્રષ્ટિકોણનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો છે.

૨૨. અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, કાયદો સારી રીતે – સ્થાપીત કરવામાં આવ્યો છે. જો કોઈ વ્યક્તિને શંકાનો લાભ આપીને, નૈતિક અધઃપતન સાથે સંકળાયેલા ગુનાના આરોપમાંથી અથવા સાક્ષીઓ પ્રતિકૂળ બન્યા હોવાના કારણે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે, તો તે આપમેળે તેને નોકરી માટે હકદાર બનાવશે નહીં, તે પણ શિસ્તબદ્ધ બળમાં. તપાસ સમિતિ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રોના સંદર્ભમાં નોકરીદાતાને તેની ઉમેદવારી પર વિચાર કરવાનો અધિકાર છે. કથિત ગુનાઓની માત્ર જાહેરાત અને સુનાવણીનું પરિણામ પૂરતું નથી. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં, નોકરીદાતાને ઉમેદવારને નિમણૂક આપવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી. હાઈકોર્ટની સિંગલ બેન્ચ અને ડિવિઝન બેન્ચ બંનેએ ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લીધી નથી, જેમ કે વિવાદિત આદેશોમાં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે. તેથી, હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા રિટ પિટિશન નંબર ૩૮૯૭/૨૦૧૩ અને રિટ અપીલ નંબર ૧૦૯૦/૨૦૧૩ માં ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશો કાયદામાં – ટકવાપાત્ર નથી, જેમ કે અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

૨૩. તદનુસાર, આ અપીલને આથી મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને વિવાદિત આદેશો બાજુએ મૂકવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.